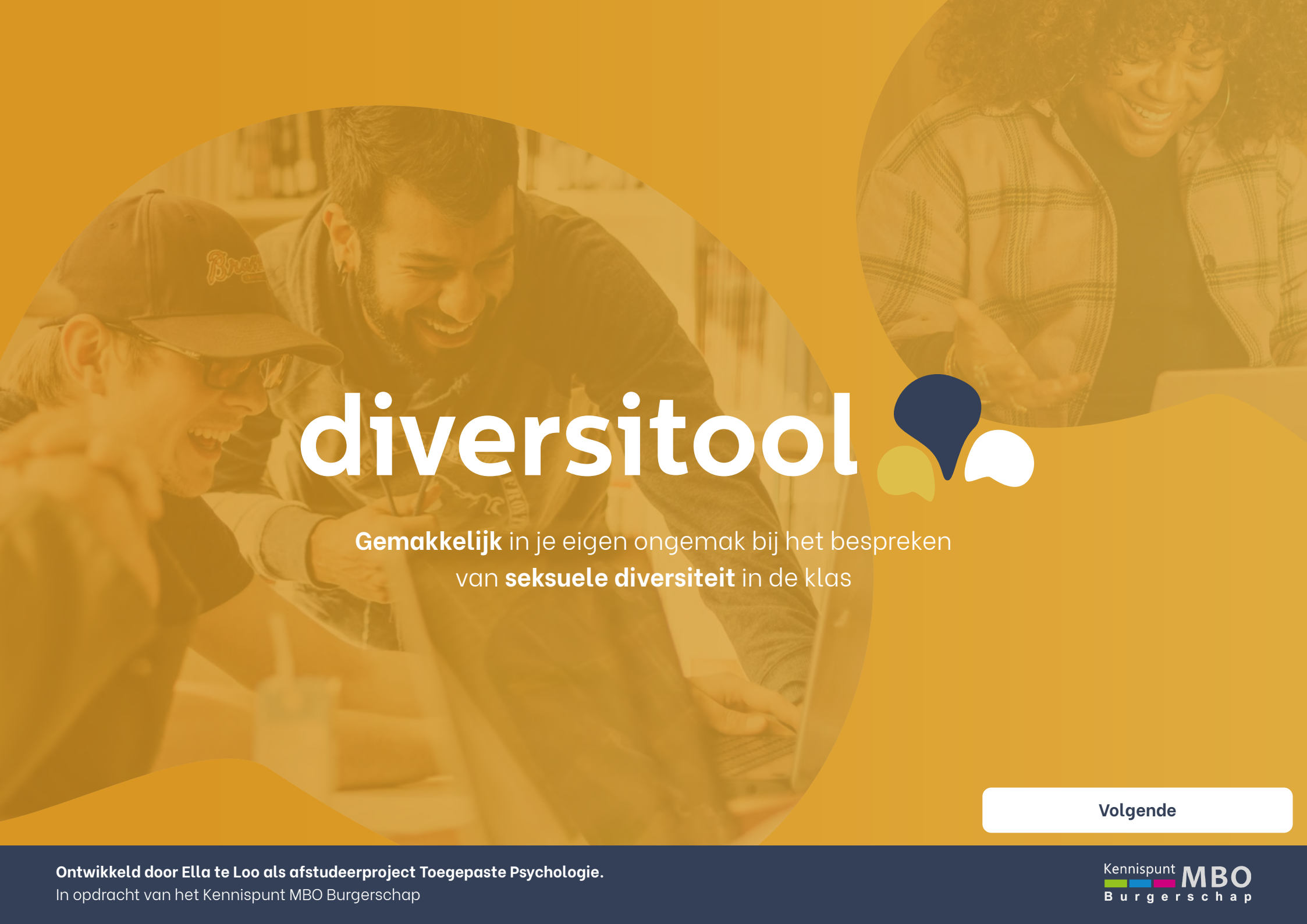

diversitool

Gemakkelijk in je eigen ongemak bij het bespreken
van **seksuele diversiteit** in de klas

Volgende

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Voor u ligt de ‘Diversitas – gemakkelijk in je eigen ongemak bij het bespreken van seksuele diversiteit’ toolbox.

Deze tool box is ontwikkeld aan de hand van het afstudeeronderzoek naar handelingsverlegenheid bij MBO docenten met betrekking tot het bespreken van diversiteit in de klas.

Docenten kunnen deze tool box inzetten om voorafgaand aan het bespreken van seksuele diversiteit in de klas onderzoek te doen naar hun eigen opvattingen en ongemak. Daarnaast worden er verwijzingen gedaan naar kijk, lees en luistertips.

Datum van uitbrengen: 15 juni 2021

Opdrachtgever: Kennispunt MBO Burgerschap

Ontwikkeld door: Ella te Loo (student Toegepaste Psychologie)

Vormgeving: Merel van de Pol

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Facts 1/1

Wist je dat...

‘Wist je dat 20% van de docenten aangeeft zichzelf onvoldoende in staat te achten om seksuele diversiteit op een adequate manier te bespreken in de les?’

(Elfering, Leest, & Rossen (2016b))

‘Diversiteit in de klas biedt docenten de kans om te mogen leren, te falen en hun handelingsrepertoire uit te breiden.’

(Van der Putte & de Schrauw, 2018)

- Elfering, S., Leest, B., & Rossen, L. (2016b) Heeft seksuele diversiteit in het mbo (g)een gezicht? De verankering van de aandacht voor seksuele diversiteit in het mbo. Geraadpleegd van: <https://www.gale.info/doc/worldmap/netherlands/NL-2016-03-ITS-Heeft-seksuele-diversiteit-in-het-mbo-geen-gezicht.pdf>

- Putte, I., Schauwer, E., Van de Putte, I., & De Schauwer, E. (2018). Leren omgaan met diversiteit in de klas. Lannoo.

Het is oké om je handelingsverlegen te voelen

Handelingsverlegenheid speelt een rol in iedere professie en ieder mens krijgt er mee te maken. Voordat je een les gaat geven over seksuele diversiteit kun je al stappen zetten om handelingsverlegenheid te voorkomen, bijvoorbeeld door kennis op te doen over het onderwerp waar je ongemak bij ervaart, je eigen referentiekader en ongemak te onderzoeken en te bespreken met collega's. Door gebruik te maken van deze tool box, heb je de eerste stap al gezet!

Let op – Deze toolbox kan op ieder moment dat je zelf wilt ingezet worden. Bijvoorbeeld wanneer je een les gaat geven over seksualiteit of als voorbereiding wanneer je met collega's wil reflecteren. Daarnaast zijn sommige oefeningen ook in te zetten voor de studenten.

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Kijk-, lees- & luistertips 1/6

Wat weet u al?

Welke begrippen zijn er allemaal rondom seksuele en gender diversiteit? Hoe spreek ik iedereen correct en respectvol toe? En hoe kan ik personen en thematiek beschrijven op een respectvolle en correcte manier?

Dat zijn mogelijke vragen die bij iedere docent kunnen spelen wanneer je diversiteit in de klas gaat bespreken. Op deze pagina vindt u een begrippenlijst met uitleg over veelgebruikte termen en begrippen.

(Bron; seksindepraktijk.nl)

Seksuele en genderdiversiteit - Seks in de praktijk

Leestijd: 10 minuten

Gender and Sexuality Alliance - Begrippenlijst

Leestijd: 10 minuten

Hoe spreek je transgender personen op de juiste manier aan?

Hij, zij, hen? Wat is het verschil tussen transgender en transseksueel? En hoe zit het met travestie en gedrag? Transgender Netwerk Nederland wijst je de weg langs alle termen. Via onderstaande link vindt u een begrippenlijst en tips hoe je iemand moet aanspreken.

Leestijd: 9 minuten

[Bekijk hier meer >](#)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Kijk-, lees- & luistertips 2/6

Wat weet u al?

TIP! Lees je eens in over generatie Z, bijvoorbeeld via Ipsos:

Om te begrijpen hoe uw huidige studenten denken is het goed om u eens in te lezen over de generatie waar u les aangeeft. Op dit moment zal dat in het mbo voornamelijk generatie Z zijn. Via de onderstaande site vindt u verschillende publicaties over generatie Z die u hierbij zouden kunnen helpen.

Leestijd: 10-20 minuten

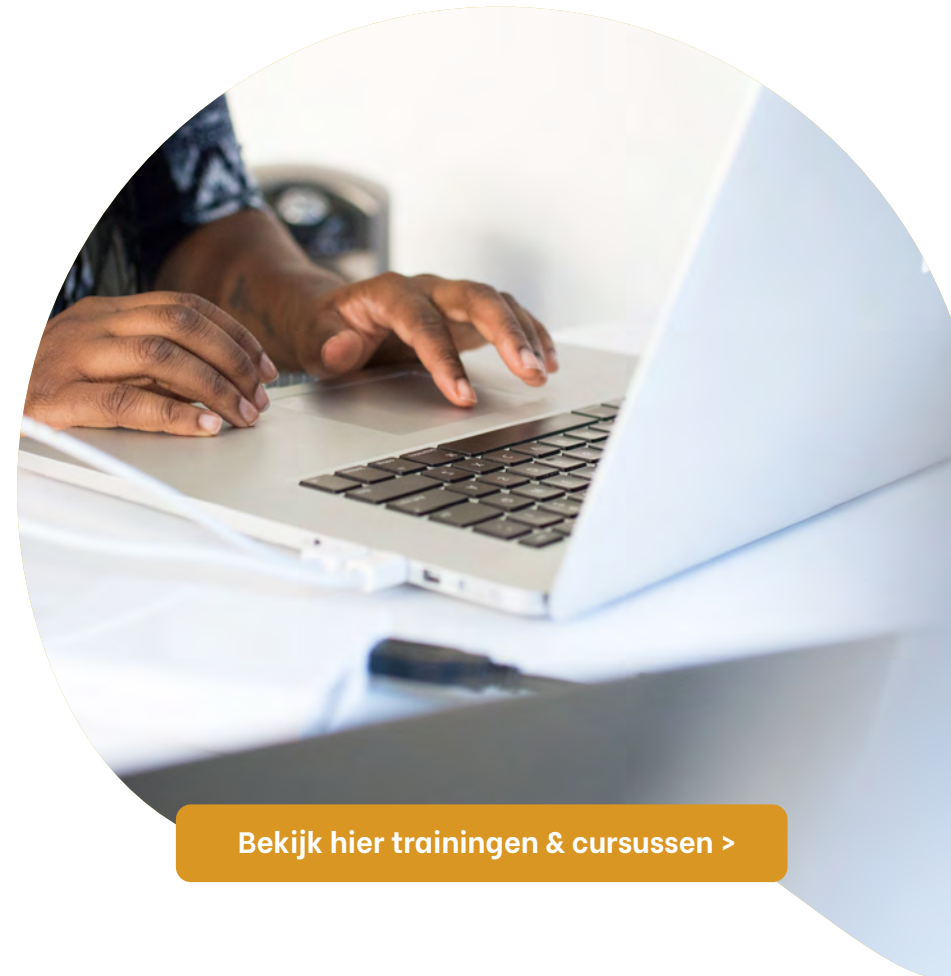
Informatie over religie en seksualiteit

Een houding op seksualiteit kan soms beïnvloed worden door religie. Het kan als docent soms ingewikkeld zijn om hier goed op voorbereid te zijn. Via onderstaande link kunt u informatie vinden over religie en seksualiteit.

Leestijd: 10 minuten

Informatie over seksuele gezondheid

Wil je meer informatie over gezonde relaties en seksualiteit, kijk dan eens op de site van 'gezonde school'.

[Bekijk hier trainingen & cursussen >](#)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Kijk-, lees- & luistertips ^{3/6}

Trainingen & cursussen

GRATIS Stichting school en veiligheid: Dialoog onder druk

Stichting school en veiligheid zet zich in voor het bevorderen van een veilig leerklimaat op scholen. Zij bieden verschillende workshops en trainingen aan over thema's die met een veilig leerklimaat van doen hebben. Zo bieden zij de training 'dialoog onder druk' aan waarin zij docenten hulpmiddelen aanbieden bij het bespreekbaar maken van gevoelige onderwerpen in de klas.

GRATIS Gayandschool - Lesmateriaal, trainingen, gastlessen

Gayandschool is onderdeel van Stichting School & Veiligheid en zet zich specifiek in voor lhbt-leerlingen. Zij inspireren en adviseren scholen over respectvol omgaan met seksuele diversiteit. U vindt hier lesmateriaal, gastlessen, verhalen van andere docenten en nog veel meer!

Leestijd: *10 minuten*

BETAALD SEX MATTERS

Sex Matters is ontstaan om op een leuke en leerzame manier over seksualiteit te praten. Zij zetten zich in voor meer acceptatie, gelijkwaardigheid en sociale inclusie. Zij bieden workshops en trainingen die gericht zijn op jongeren en volwassenen uit de directe omgeving van jongeren, zoals docenten en hulpverleners. Daarnaast houden ze een blog bij waar onderwerpen over gender en seksualiteit al schrijvend onderzocht worden.

Leestijd: *10 minuten*

BETAALD Firma LoS – leren over seks

Firma LoS (Leren over Seks) ontwikkelt & verzorgt interactieve, op maat gemaakte trainingen seksualiteit & weerbaarheid voor jongeren, zorg- en onderwijsprofessionals. Firma LoS gaat graag LoS: Van workshop tot lessenreeks. Van beleidsadvies tot sexy theater. In de klas en op het bestuursbureau.

[Bekijk hier trainingen & cursussen >](#)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Kijk-, lees- & luistertips 4/6

Trainingen & cursussen

GRATIS Lang Leve de Liefde

Lang Leve de Liefde is een lesmethode over liefde, relaties en seksualiteit voor het MBO. Je vindt hier allerlei lessen, workshops, docentenhandleidingen en andere ondersteunende tools om te gebruiken bij het geven over lessen met betrekking tot seksuele diversiteit.

Leestijd: 20 minuten

Seksuele vorming

Via de site van seksuele vorming vindt u voor verschillende onderwijssoorten tips voor het bespreken van seksualiteit in de klas. Zo ook voor het mbo. Er is lesmateriaal te vinden, trainingen, scholing en advies. Daarnaast kunt u lezen over good practices op andere scholen.

Leestijd: 10 minuten

[Bekijk hier media informatie >](#)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Kijk-, lees- & luistertips 5/6

Media informatie – Podcasts

Er is een hoop te vinden in de media wat u als docent kunt inzetten tijdens uw lessen over seksuele diversiteit. U kunt de media gebruiken om zelf meer kennis op te doen, maar u kunt bijvoorbeeld ook een netflix serie gebruiken om met uw studenten seksuele diversiteit te bespreken. Hieronder vindt u een aantal tips op het gebied van media.

PODCAST Het Kennispunt mbo Burgerschap – Nu Even Wel

Het kennispunt heeft verschillende podcast/talkshows/video's die te maken hebben met burgerschap. Hier worden verschillende thema's uitgelicht zoals seksuele diversiteit, maar ook andere vormen van diversiteit. Er komen verschillende docenten en experts aan het woord.

Gemiddelde luistertijd: 30-60 minuten

PODCAST De Gender Kwiebus

Transgender? Meer dan twee genders? 'Genderneutraal'? Transitie en genderteams? Leer over alles wat, en luister naar mensen die zichzelf identificeren met een woord die jij misschien niet eens kent. Dat alles, in De Genderkwiebus Podcast, met als host Nanoah Struik (@nanoahh). Wees welkom, want dat ben je!

Gemiddelde luistertijd: 30-60 minuten

PODCAST Op zoek naar seksualiteit

Linda de Munck en Nynke Nijman bespreken elke twee weken een nieuw onderwerp wat te maken heeft met seksualiteit. Zo spreken zij over seks & geloof, seks & feminisme, seksuele voorlichting en nog vele andere onderwerpen. Deze podcast kan zowel u als uw studenten bewuster maken van seksualiteit en dat het geen taboe onderwerp hoeft te zijn.

Gemiddelde luistertijd: 30-60 minuten

[Bekijk hier documentaires & tv >](#)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Kijk-, lees- & luistertips 6/6

Media informatie – Docu's & tv

DOCU/TV VPRO PRIDE

Via VPRO-pride special vindt u een selectie van programma's over seksuele diversiteit in verschillende thema's.

DOCU/TV GayandSchool

Via onderstaande link van gayanschool vindt u verschillende media om te gebruiken in de les. Vaak gaat de media ook gepaard met een lesbrieven.

Netflix

Naast informatieve documentaires zijn er ook veel Netflix-series, maar ook via andere aanbieders, die u onbewust zouden kunnen ondersteunen in het gesprek over Seksuele Diversiteit. Het overgrote deel van de studenten kijkt naar Netflix en zal vast een van de onderstaande series hebben gezien of van hebben gehoord. Dit kan een mooie opening zijn in een gesprek over seksuele diversiteit. Hieronder een korte lijstje van series:

TIP! Vraag eens welke series studenten kijken en ga samen op onderzoek hoe seksuele diversiteit hierin een rol speelt:

Sex education

Glee

Anne+

Modern Family

Elite

Hij is een zij (NPO)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Stap 1: Mijn referentiekader 1/3

20 min

Wat zijn mijn normen en waarden?

Als docent neemt u, ongeacht het thema, uw eigen normen en waarden mee voor de klas. Dit heeft vanzelfsprekend invloed op uw manier van lesgeven en de persoonlijkheid in een les. Als docent kunt u bewust of onbewust, invloed hebben op de seksuele ontwikkeling van uw studenten. Wanneer een docent zichtbaar ongemakkelijk over het thema praat, kan dit veroorzaken dat studenten seksualiteit zien als een taboe thema.

Wanneer een docent op een positieve en normale manier over seksualiteit praat, zijn studenten eerder geneigd om het ook als een normaal thema te zien en praten zij er makkelijker over.

Om bewust te worden van je eigen normen en waarden is het belangrijk om stil te staan waar deze normen en waarden vandaan komen. Je normen en waarden worden gevormd door je ervaringen, opvoeding en culturele achtergrond. In onderstaand zelf onderzoek, kunt u nagaan waar uw normen en waarden vandaan komen.

Vul hier in >

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Stap 1: Mijn referentiekader ^{2/3}

Wat zijn mijn normen en waarden?

Leeftijd:

Woonplaats:

Met welk geslacht identificeer ik mijzelf?

Wat is mijn burgerlijke staat?

- Gehuwd
- Alleenstaand
- Samenwonend
- Etc

In hoeverre was seksualiteit vroeger bij mij thuis bespreekbaar?

Waarom zie ik dit terug in uw huidige leven?

Welke normen en waarden vind ik belangrijk bij het bespreekbaar maken van seksuele diversiteit?

Welke eigen ervaringen spelen voor mij een rol in het bespreekbaar maken van seksuele diversiteit in de klas?

En hoe en waarom spelen deze ervaringen een rol?

Hoe seksueel divers is uw eigen omgeving?

Hoe kijkt u aan tegen het bespreken van seksuele diversiteit in uw klas?

[Ga hier verder >](#)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Stap 1: Mijn referentiekader 3/3

Wat zijn mijn normen en waarden?

Aan de slag

Als je jouw antwoorden op de bovenstaande vragen bekijkt, hoe zou je in het kort jouw referentiekader omtrent seksuele diversiteit beschrijven? Wat is belangrijk om rekening mee te houden tijdens het bespreken van seksuele diversiteit in de klas als je kijkt naar jouw eigen referentiekader?

Ga eens met je studenten of collega's in gesprek over jouw referentiekader en dat van anderen. Zo kun je de reacties in de klas op een thema als dit beter inschatten. Reflecteren met collega's kan bijvoorbeeld aan de hand van **het ui-model van korthagen**.

Let op – Mocht je merken dat je bijvoorbeeld principiële bezwaren hebt bij het bespreken van seksuele diversiteit of voel je je te **ongemakkelijk**. Dat is oké! Vraag voor het belang van de studenten dan een andere collega om de les te geven of **kijk hier voor mogelijke gastlessen**.

TIP! Ga naast het reflecteren met collega's ook eens in gesprek met je directe omgeving over je referentiekader. Hoe kijken zij naar seksuele diversiteit en klopt het beeld wat je van je eigen referentiekader geschetst hebt.

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Stap 2: Ongemak accepteren 1/5

Erkennen, accepteren, gebruiken

Veel mensen ervaren ongemak bij het praten over seksualiteit. Door het ongemak te erkennen en te accepteren kunt u het inzetten in plaats van vermijden.

Op de volgende pagina's zijn 2 opdrachten beschreven om onderzoek te doen naar je ongemak. In hoeverre erkent en accepteert u dat seksuele diversiteit besproken moet worden en op welke specifieke aspecten voelt u een ongemak.

Daarnaast is er een opdracht met een aantal casussen, die u kunt gebruiken om te toetsen in hoeverre u open staat voor seksuele diversiteit en hoe u daar mee om gaat.

Stellingen opdracht 1: 20 minuten

Casussen opdracht 2: 20 minuten

Benodigheden: Pen en papier

Er staan een aantal stellingen beschreven over erkenning van de aanwezigheid van seksuele diversiteit. Maar ook de erkenning en acceptatie wat uw rol daarin is als docent. De stellingen zijn gebaseerd op acht inclusie principes van Jitske Kramer uit haar boek: 'Wow! Wat een verschil'. Voor meer informatie hierover kunt u een kijkje nemen of www.humandimensions.nl

Opdracht starten >

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Stap 2: Ongemak accepteren 2/5

Opdracht 1

Lees de stellingen en ga voor uzelf eens naar hoe ver u bent in het erkennen van deze stelling. Wat is er voor nodig om deze stelling te erkennen? Wat wil u leren met betrekking tot de stelling en bedenk eens van wie of hoe u dat zou kunnen leren.

Ik erken dat er in mijn klas sprake is van seksuele diversiteit.

Ik erken dat het belangrijk is om seksuele diversiteit bespreekbaar te maken in mijn klas

Ik erken dat er andere seksualiteiten zijn dan die van mij of mijn directe omgeving.

Ik accepteer de diversiteit in seksualiteiten.

Ik erken dat er ongemak ervaren kan worden bij het bespreken van seksuele diversiteit in de klas en accepteer dat dit ongemak er is.

Ik vind het oké om mij ongemakkelijk te voelen bij het bespreken van diversiteit in de klas en durf mij hier kwetsbaar over op te stellen door deze onzekerheid of spanning te (h)erkennen.

Ik erken dat het van belang is om te weten hoe mijn eigen referentiekader het lesgeven kan beïnvloeden.

Ik erken dat het van belang is om eerlijke gesprekken te voeren over verschillen en overeenkomsten in de klas

Ik erken dat ik veiligheid creëer in de klas door mij lerend op te stellen, de studenten leren niet alleen van mij maar ik ook van de studenten

Ik erken dat een andere mening geen obstakel hoeft te zijn, maar juist ruimte biedt voor een goed gesprek.

Belangrijk >

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Stap 2: Ongemak accepteren 3/5

Opdracht 1

Belangrijk!

Merkt u dat u het lastig vindt om sommige stellingen te erkennen of blijft het gevoel van ongemak door uw hoofd dwalen, dan is het ook oké om iemand anders te vragen de les over seksuele diversiteit te laten geven.

Kijk bijvoorbeeld eens naar **de gastlessen op deze pagina** of vraag een collega die dit vaker heeft gedaan. Zo krijgt de klas toch les over seksuele diversiteit en kunt u via deze weg leren hoe u het zou kunnen aanpakken wanneer u de les zelf gaat geven.

Aan de slag

Door middel van deze stellingen krijgt u inzicht hoe ver u bent in de erkenning van seksuele diversiteit en uw rol daarin als docent.

Hierdoor krijgt u inzicht in wat u nog zou willen leren en bij wie u daarvoor kunt aankloppen. Wist u dat? Wanneer u zichzelf kwetsbaar opstelt over uw onzekerheid en hulp vraagt, andere ook eerder geneigd zijn om u om hulp te vragen. Ga dus zeker eens kijken wie van jouw collega's of directe omgeving u zou kunnen helpen bij specifieke thema's!

[Verder naar opdracht 2 >](#)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Stap 2: Ongemak accepteren 4/5

Opdracht 2

De onderstaande casussen zijn voorbeelden van seksuele diversiteit in de klas of in uw persoonlijke omgeving. Probeer u in te beelden dat u in deze situatie zit en ga na wat het bij u oproept. Op deze manier kan u in kaart brengen welke thema's of gebeurtenissen voor u ongemak oproepen.

Casus 1 - Je beste vriend/vriendin heeft sinds jullie elkaar kennen altijd relaties gehad met iemand van een ander geslacht. Op een dag vertelt hij/zij je dat hij/zij eigenlijk altijd op mensen van hetzelfde geslacht valt en daar nu voor uit durft te komen.

Hoe reageer je?

Waar denk je dat deze reactie vandaan komt?

(Ga je referentiekader na)

Welke normen en waarden komen er naar voren in jou reactie?

Hoe vertaalt dit zich naar jouw handelen voor de klas?

Casus 2 - De dochter van een vriend/vriendin heeft verteld dat hij trans (gender) man is. Dit wil zeggen dat hij zich identificeert als man, maar bij de geboorte werd aangezien als meisje/vrouw. Je vriend/vriendin wil graag haar ei kwijt bij je.

Hoe reageer je?

Waar denk je dat deze reactie vandaan komt?

(Ga je referentiekader na)

Welke normen en waarden komen er naar voren in jou reactie?

Hoe vertaalt dit zich naar jouw handelen voor de klas?

Casus 3 - Tijdens een les over seksualiteit is er veel gegiechel en ongemak in de klas. Opeens is het stil en roept een student; Hoe vaak heeft u seks met uw partner?

Hoe reageer je?

Waar denk je dat deze reactie vandaan komt?

(Ga je referentiekader na)

Welke normen en waarden komen er naar voren in jou reactie?

Hoe vertaalt dit zich naar jouw handelen voor de klas?

[Volgende casussen >](#)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Stap 2: Ongemak accepteren 5/5

Opdracht 2

Casus 4 – Een jongen uit de klas komt van de ene op de andere dag als meisje naar school. Tijdens de les hoor je dat andere studenten kwetsende opmerkingen maken naar de student.

Wat doe je?

Hoe reageer je?

Waar denk je dat deze reactie vandaan komt?

(Ga je referentiekader na)

Welke normen en waarden komen er naar voren in jou reactie?

Hoe vertaalt dit zich naar jouw handelen voor de klas?

Aan de slag

Wat betekent uw reactie op de zojuist ingevulde casussen voor uw rol als docent voor de klas. Heeft u over bepaalde onderwerpen nog meer kennis nodig, neem dan een kijkje op de pagina met **doorverwijzingen naar kennis**. Daarnaast kunt u het bespreekbaar maken bij collega's om te kijken hoe zij soortgelijke casussen aanpakken.

TIP! Stap 1 en 2 uit de tool box kun je ook door je studenten laten doen! Zo krijg zij inzicht in hun referentiekader en mogelijke ongemakken voor het bespreken van seksuele diversiteit in de klas. Dit kan ook een goed begin zijn om de opvattingen in de klas te testen.

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Tool: Vermijdingsstrategieën 1/1

Ben ik aan het vermijden?

Wanneer een ongemakkelijke situatie zich voordoet kan de makkelijke weg zijn om het uit de weg te gaan. Door in kaart te brengen hoe u ongemakkelijke situaties vermijdt, kunt u inzicht krijgen in welke situaties u vermijdt en waarom. Daarna kunt u kijken naar mogelijke andere handelingsstrategieën om om te gaan met de ongemakkelijk situatie.

Beschrijving situatie

Wat en hoe probeerde ik te vermijden?

Wat was het effect hiervan?

Welke mogelijke handelings-strategieën zou ik een volgende keer inzetten?

Volgende pagina >

- https://www.actinactie.nl/attachments/File/Oefening_-_Het_effect_van_vermijden.pdf

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Hieronder ziet u het UI-model van Korthagen afgebeeld.

Stap 3: Waardengericht reflecteren 1/4

Reflecteren met het ui-model

Het ui-model van Korthagen is bedoeld om betekenisgericht te reflecteren. Dit gaat verder dan alleen te kijken naar gedrag. Maar hierin wordt er gekeken naar je onderliggende waarden. Je kunt het ui-model inzetten individueel maar ook wanneer je gaat reflecteren met collega's.

Begin bij de buitenste laag van de 'ui', ga steeds verder en verder naar de kern van de ui om je waarden en die van collega's te ontdekken op het gebied van seksuele diversiteit.

[Lees hier verder >](#)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Stap 3: Waardengericht reflecteren 2/4

Reflecteren met het ui-model

Samen met collega's: Het ui-model kun je inzetten om samen met collega's op jullie waarden te reflecteren. Stel elkaar verdiepende vragen over de **casussen** of over een casus die zich voor heeft gedaan in jullie lespraktijk.

Individueel: Je kunt de vragen ook voor jezelf beantwoorden en noteren in het werkboek. Doe dit als bijvoorbeeld als voorbereiding op een intervisie met collega's. Het is aan te raden dit met elkaar te bespreken, want door met elkaar over seksuele diversiteit te praten creëer je veiligheid op de werkvloer.

[Lees hier verder >](#)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Stap 3: Waardengericht reflecteren ^{3/4}

Reflecteren met het ui-model

Omgeving

- Wat roept de situatie bij mij op en waardoor wordt dit veroorzaakt?
- Waar reageer ik op, in welke situatie en met wie?
- Waar moet mijn omgeving aan voldoen, wil ik mij op mijn gemak voelen?
- Door welke omstandigheden/uitspraken word ik geprikkeld?

Gedrag

- Hoe geef ik les als het gaat over seksuele diversiteit?
- Wanneer werk/reageer ik methodisch en wanneer vanuit mijn intuïtie?
(Dit brengt in kaart welke dingen je raken als persoon en welke als docent)
- Hoe zou ik mijn gedrag omschrijven als het gaat om lessen over seksuele diversiteit?

Vaardigheden

- Wat kan ik?
- Hoe pak ik het aan?
- Welke van mijn sterke kanten komen naar voren?
- Welke gedachten roept deze situatie bij mij op?

TIP! Merkt u dat u bepaalde vaardigheden nog meer zou willen oefenen. Kijk eens of er iets tussen zit bij de aanbieders van trainingen en workshops!

[Lees hier verder >](#)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Stap 3: Waardengericht reflecteren 4/4

Reflecteren met het ui-model

Overtuigingen

- Waarom doe ik het zo?
- Wat vind ik belangrijk in het bespreken van seksuele diversiteit?
- Welke normen hanteer ik?
- Hoe zie ik mijn eigen rol(len) in deze casus?
- Welke emoties spelen voor mij een rol?
- Welke verantwoordelijkheid ervaar ik?
- Welke (conflicterende) waarden staan voor mij centraal?
- Welke overtuigingen heb ik?

Identiteit

- Wie ben ik?
- Wat is mijn levensdoel?
- Hoe zie ik dit terug in mijn professionele rol?
- Hoe zou ik mezelf als docent beschrijven?
- Op welke momenten in deze situatie ben ik mezelf?

Betrokkenheid

- Wat zijn mijn onderliggende diepere waarden?
- Vanuit welke waarden handel ik als docent?
- Wat motiveert mij?
- Wat wil ik bereiken?

Aan de slag

Door het beantwoorden van deze vragen kunt u als docent een visie ontwikkelen op hoe u seksuele diversiteit bespreekbaar wilt maken in de klas. U kunt de bevindingen bespreekbaar maken in een intervisie sessie met andere docenten om samen de overeenkomende waarden te bekijken, maar ook de verschillende waarden en waar dit uit voort komt.

Stap 4 >

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Stap 4: Is er een goed of fout? 1/2

Ethisch handelen

Ongemakkelijke situaties komen vaak voor omdat we onszelf de vraag stellen; ‘Doe ik het wel goed?’. Vaak is het lastig om on-point te bedenken wat goed of fout is.

Ga eens met collega's rond te tafel om te reflecteren op jullie ethisch oordelen. Ga met elkaar in gesprek over jullie gedeelde waarden maar vooral ook over jullie verschillende waarden en hoe die jullie oordeelsvorming beïnvloeden.

A - Beschrijving en analyse

- *Beschrijving en analyse*
- *Wat houdt de casus of de situatie in?*
- *Wie zijn er betrokken bij de situatie?*
- *Is er verschil in morele opvattingen bij de verschillende betrokkenen?*

B - Beoordeling en beslissing

- *Beoordeling en beslissing*
- *Hoe is er of zou je handelen in de casus?*
- *Waren er alternatieve handelingsstrategieën?*
- *Welke voor- en nadelen hebben deze strategieën?*
- *Welke belangen spelen er en wegen het zwaarst?*
- *Welke beslissing moet er volgens jou/jullie genomen worden?*
- *Welke van jou/jullie waarden liggen ten grondslag aan de beslissing?*
- *Zou je deze beslissing in een soortgelijke situatie nog eens maken?*

C - Morele fundering

- *Morele fundering*
- *Zou je willen dat deze beslissing vastgelegd wordt in een beleid?*
- *Op welke waarden en normen zijn jouw/jullie beslissingen gebaseerd?*
- *Welke waarden zijn voor jou/jullie als docent/school het allerbelangrijkst?*

[Lees verder >](#)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Stap 4: Is er een goed of fout? 2/2

Ethisch handelen

Aan de slag

Als docent komt u vaak in verschillende situaties terecht. Het is soms ingewikkeld om op het moment zelf te bepalen wat de beste manier is om te handelen.

Wanneer u als eens opuw ethisch handelen hebt gereflecteerd is het makkelijk om in een vervolg situatie de voor u juiste beslissing te nemen. Door samen met anderen te reflecteren kunt u leren van de best practices van anderen.

Tips voor in de praktijk >

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Tips voor in de praktijk ^{1/5}

Omgaan met vragen van studenten

Studenten zijn vaak nieuwsgierig naar de mening van docenten. Bij thema's waar meningen sterk van elkaar kunnen verschillen zoals seksuele diversiteit moet u als docent soms afwegen of u wel of niet uw mening geeft. Wanneer u voor de klas geconfronteerd wordt met hele directe vragen kan dit soms lastig zijn. Daarom hier wat algemene tips om om te gaan met vragen van studenten.

Grenzen vooraf bepalen

Aan de hand van andere tools in deze toolbox kunt u reflecteren op uw eigen waarden en normen en daarin beslissen wat uw grenzen zijn bij het beantwoorden van vragen over uw eigen seksualiteit en uw mening over seksuele diversiteit. Onthoud hierbij, dat het goed is om

uw grenzen aan te geven en dat u hiermee ook leert aan uw studenten dat iedereen vrij is om zijn/haar eigen grenzen te bepalen.

Maak afspraken met de klas

Door voordat u een les gaat geven over seksuele diversiteit nog eens stil te staan bij de normen, waarden en regels van de klas zitten deze beter in het geheugen van de studenten en kunt u hierop terugpakken op het moment dat een student te ver gaat of bijvoorbeeld te persoonlijk wordt. Tip: Maak de afspraken samen met de studenten en laat hen meebeslissen over wat de regels zijn. Doe dit in gespreksvorm of speel met elkaar het spel van **gedragen gedrag** van School en veiligheid of kijk eens naar de afspraken van **Pickasoll**.

[Lees verder >](#)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Tips voor in de praktijk 2/5

Omgaan met vragen van studenten

Tips voor het beantwoorden van vragen

(Bron: Seksuele Vorming.nl)

- **Geef aan dat studenten alles mogen vragen maar dat het aan jou en ook aan de studenten zelf is waar ze wel of niet antwoord op geven.** Zolang het goed voelt voor jou als docent of voor de student waar de vraag aan wordt gesteld kun je antwoord geven binnen jouw grenzen. Wanneer een vraag te ver gaat voor u, draai daar dan ook niet om heen maar vertel dat eerlijk aan uw studenten.

- **Maak de studenten bewust van de impact van een vraag door een vraag terug te stellen als;** ‘Waarom stel je mij die vraag’ of ‘Wat zou je ervan vinden als jij deze vraag zou krijgen?’

- **Je kunt ook doorvragen op de vraag in plaats van een antwoord geven. Als de vraag bijvoorbeeld is; ‘Heeft u seks gehad voor het huwelijk?’.** Kun je antwoorden met; ‘Maakt het voor jou uit of ik seks heb gehad voor het huwelijk?’ of ‘Wat zegt dit dan over mij?’. Betrek de andere studenten hier ook in zodat het een groepsgesprek wordt over verschillende waarden en normen binnen seksualiteit.

- **Tot slot kun je ook humor gebruiken door te zeggen; ‘Dat zou je wel willen weten, he?’** En het dan verder in het midden te laten.

[Lees verder >](#)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Tips voor in de praktijk 3/5

Tips voor gedragsverandering

Uit onderzoek is gebleken dat docenten echt het verschil willen maken en gedragsverandering of een verandering in de houding van studenten ten opzichte van bepaalde onderwerpen willen veranderen.

Allereerst is het goed om te beseffen dat dit lastig kan zijn omdat veel opvattingen diep geworteld zijn vanuit opvoeding, cultuur, religie en andere context afhankelijke factoren. Het is al heel wat om uw studenten de klas uit te laten gaan met stof tot nadenken en dat ze, net als u door gebruik te maken van deze toolbox, bezig zijn met het reflecteren van hun eigen houding.

[Tips van Eduvers >](#)

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

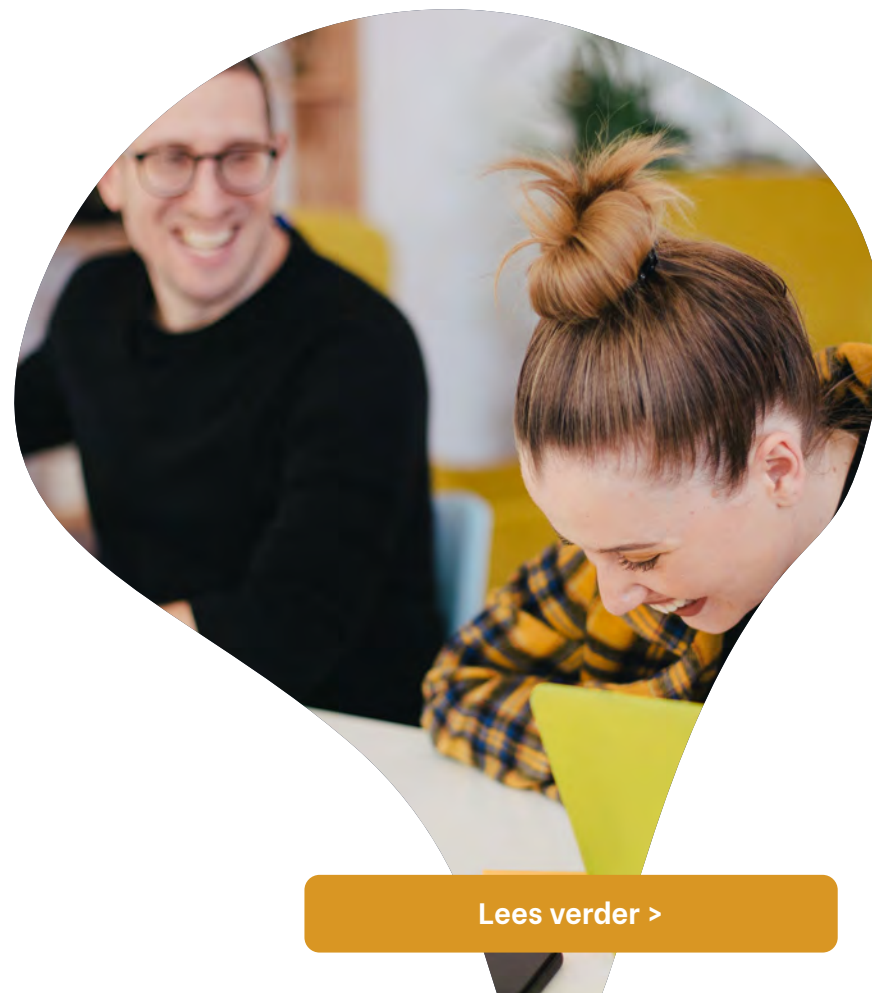
Tips voor in de praktijk

Tips voor in de praktijk 4/5

Tips van Eduvers (2014)

Deze tips werden gegeven door docenten met ervaring in het bespreken van controversiële onderwerpen.

- **Bepaal vooraf het startpunt.** Er zijn verschillen in culturele achtergrond, onderwijsniveau, leeftijd. Dus probeer in kaart te brengen wat uw studenten al weten en welke verandering in houding/gedrag u met ze wilt doormaken.
- **Stel de doelen niet te hoog.** Het is een ingewikkeld onderwerp en het is al uitstekend dat er aandacht aan wordt besteed door u. Verwacht niet dat u de hele belevingswereld van uw student meteen zult veranderen. Maar u kunt wel een zaadje planten.
- **Vergelijk de mening van de studenten over seksuele diversiteit met hun mening over relaties en andere vormen van discriminatie.**
- **Zorg voor herkenning, laat de studenten vertellen over eigen ervaringen.**

Lees verder >

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Tips voor in de praktijk 5/5

Tips van Eduvers (2014)

- Geef ruimte voor opvattingen en vooroordelen en vraag door om erachter te komen waar deze vandaan komen.
- Geef betrouwbare informatie.
- Werk in kleine groepen.
- Laat studenten anoniem hun vragen stellen voordat de les begint, bijvoorbeeld door een vragen doos te gebruiken.
- Sluit aan bij de actualiteiten en de belevingswereld van uw studenten. Lees u eens in onze de generatie waar zij toe behoren.
- Houdt het licht en zorg ervoor dat seksualiteit besproken wordt zoals ieder ander thema besproken wordt.
- Houd de les relatief kort.
- Maak gebruik van niet te 'lijfelijk' materiaal. Hier kunnen studenten soms snel door afgeleid zijn.

Tot slot >

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Tot slot

Door het gebruiken van deze toolbox laat u zien open te staan voor evaluatie en reflectie van uw eigen houding tegenover seksuele diversiteit en hoe die uw houding in de klas beïnvloedt. Dit is de eerste stap naar inclusief onderwijs waarin ieder thema besproken moet kunnen worden.

Mochten er vragen zijn kunt u terecht bij Ella Te loo.

Bronnen >

Facts

Kijk-, lees-, luistertips

Stap 1: Referentiekader

Stap 2: Ongemak accepteren

Tool: Vermijdingsstrategieën

Stap 3: Waardengericht reflecteren

Stap 4: Is er een goed of fout?

Tips voor in de praktijk

Bronnen

- Dankmeijer, P. & Bron, J. (2014). Hoe integreer je seksuele diversiteit in lessen en leermiddelen. Geraadpleegd van https://www.poraad.nl/files/themas/school_kind_omgeving/edudivers-2014-gewoon-doen-handreiking-seksuele-diversiteit-in-leermiddelen.pdf
- Korthagen, F., & Vasalos, A. (2006). Kwaliteit van binnenuit als sleutel voor professionele ontwikkeling. *Montessori mededelingen*, 30(1), 5-7.
- https://www.actinactie.nl/attachments/File/Oefening_-_Het_effect_van_vermijden.pdf
- Schmid, A. (2014). *Praktische ethiek* (3de ed.). Boom Lemma.

